

Kossuth TSz (KÖH 87769): A lelőhely Tiszavalk K-i szélén, a falutól 50 m-re K-re, a Tiszavalki-főcsatorna jobb teraszán, a csatornától 200 m-re Ny-ra, a közút közvetlen közelében, attól D-re helyezkedik el. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejáráskor frissen szántott és tárcsázott volt, mely jó látási viszonyokat biztosított. 90×45 m-es területen szórványosan őskori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

Négyesi határ (KÖH 16940): A lelőhely Négyestől 1,1 km-re DK-re, Tiszavalktól 1,5 km-re ÉNy-ra, a két település közigazgatási határán, egy enyhe dombon helyezkedik el. Átvágja a közút. Az úttól D-re található mezőgazdasági területet magas gyom fedte a bejáráskor rossz látási viszonyokat biztosítva. Az úttól É-ra található kukorica nem tette lehetővé a terepbejárást. Egy 70×60 m-es területen szórványosan gyűjtöttünk rézkori kerámiatöredékeket.

Csengeri Piroska véleménye szerint a lelőhely poligonja nem egyezik meg a Patay Pál által az 1960-as években feltárt neolitikus telepével. Az alföldi vonaldiszes kerámia kultúrájának híres teleprészlete mintegy 500 m-re D-re található, és a P. Fischl Klára által *Négyes, Csám-szög* néven (KÖH 85399) 2013-ban bejelentett lelőhellyel azonos.

Temető-dűlő (KÖH 87767): A lelőhely Tiszavalktól 500 m-re Ny-ra, a közút közvetlen közelében, attól D-re egy nagyobb domb É-i lejtőjén helyezkedik el. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejáráskor frissen szántott volt, mely közepes látási viszonyokat biztosított. 60×50 m-es területen szórványosan rézkori és római kori (szarmata) kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Fekete László, Csengeri Piroska, Simon József, Galkó József, Toronya Zsolt, Gregóczy Gergő, Nagy S. József.

TÓTH KRISZTIÁN

356. Tiszavasvári, 9. lelőhely (Dancs tehenészet) (KÖH 24070)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, N, Á

A város É–ÉNy-i felében, a Keleti-főcsatorna jobb partján, a 36-os műút és a Tiszadob felé tartó út között, a helyi halastó közvetlen közelében az ún. Dancs-tehenészet területén található a lelőhely. A tehenészet folyamatos bővítése miatt a lelőhelyen korábban két alkalommal is folytatott feltárást a Jósza András Múzeum. 2010-ben megelőző ásatással egy középső neolitikumtól újkorig tartó többretegű településrész 78 objektuma került elő, 2012-ben a régészeti felügyelet negatív eredményt hozott.

2014-ben a meglévő tehenistállóktól Ny-ra újabb két istállót építettek, és az alapozási munkálatok előtt régészeti feltárást végeztünk. A feltárás 2014. szeptember 25. és 29. között zajlott.

A jelenlegi örökségvédelmi előírásoknak megfelelően csak a beruházás földmunkáival bolygatott területet lehetett feltárni. Esetünkben ez az istállók falainak keskeny (50 cm) alapozási árkát jelentette, mivel az épületek belső területének betonozott padlója alá csak sekély kavicságyat töltöttek, ami 20–30 cm vastagságú humusz eltávolítását jelentette csak, ebben a mélységben azonban még a régészeti objektumok nem jelentkeztek. A beruházás által érintett kb. 35×60 m-es terület K-re, a már meglévő istállók felé lejtett, így Ny-i felében néhány objektumot sikerült megfigyelni már a 20–30 cm-es humuszos szinten, míg K-i részen az objektumok mélyen, 80 cm-nél jelentkeztek.

A feltárás megkezdése előtt a kérdéses terület É-i felén Vízler Csaba próbászondát nyitott, s annak metszetszála alapján ismerem a lelőhelyrész rétegviszonyait. Mivel a keskeny alapozási árokban kis eséllyel lehet a régészeti objektumokat megfigyelni, kibontásuk még ennél is bonyolultabb lett volna, a megrendelővel megegyeztünk, hogy a beruházás által érintett területet K-i és D-i felében az objektumok jelentkezési szintjéig, a többi részen pedig az építkezés által megkívánt szintig humuszosolunk. A földmunka megkezdésével az objektumok sűrűsödése alapján jelöltem ki az említett részeket a mélyebb humuszoslásra.

Az említett módon, a megrendelő szíves hozzáállásával legalább az objektumok számát sikerült megbecsülnünk, feltárást ledokumentálni, felszínrajzot készítenünk, s az ígéretesebbeket feltármunk (függetlenül attól, hogy az építkezés nem is bolygatta volna). Az É-i részen, ahol csak sekélyen humuszosolást végeztek, bizonytalanul sejlettek fel a régészeti objektumok körvonala, vagy csak a cserepek csoportosulása valószínűsítette esetleges létezésüket, s feltehetőleg sokat nem is sikerült észlelnünk.

A feltárást több körülmény is nehezítette, mint több napos esős idő, vagy az, hogy a humuszosláshoz kezdetben nem megfelelő kanalat szereltek a munkagépre, mindez pedig a megrendelő állandó sürgetését és csökkenő jóindulatát eredményezte.

Összességében 68 objektumot dokumentáltunk és rajzoltunk is le felszínben, ebből csak 15-öt tártunk fel. A feltárt objektumok (ahogyan a csak feltárást dokumentáltak esetében is) legnagyobb részt a gödrök tették ki, de kibontottunk két sírt, egy megújított sütőkemencét, valamint egy nagyrészt ép fazekakat tartalmazó gödröt is. Fontos megjegyezni, hogy az említett négy objektum a jelenlegi szabályozás szerint a földben maradt volna vagy fel sem fedezzük, mert vagy nem estek az alapozási árok vonalában, vagy azoktól mélyebben feküdtek. A megkutatott kb. 2000 m²-es területen sűrű, több korszakos lelőhelyrészletet sikerült megfigyelni: a 92-es melléklet nélküli sír zsugorított csontváza a 81-es őskori gödrrel feltehetőleg egyidős, s a korszakhoz tartozhat több olyan feltárást dokumentált gödör, amelynek a felszínén kagylómaradványokat figyeltünk meg. A 101-es sütőkemence (128: annak megújítása) alját Árpád-kori cserepekkel tapasztották ki, a 94-es sír rossz megtartású csontváza melletti egyéltű rövid kard (sax), valamint a vállon talált állatfejes csatnyelv az 5–6. századi keltezését valószínűsíti.

A feltárást dokumentált objektumokat visszafedés előtt geotextil fedtük.

Munkatárs: Kiss László.

KÖRÖSFŐI ZSOLT

357. Tivadar, Madai-tag (KÖH 82323)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza, H, Á

2013. május 29–30. között próbafeltárást végeztünk a Beregi komplex árapasztási és ártér-revitalizációs fejlesztés projekt előzetes régészeti dokumentációjának elkészítéséhez. A lelőhely a Tisza egyik – természetes módon – elhagyott meanderének É-i magaspártján húzódik. Az ásatás során 2 nyeles házat, 3 cölöplyukat, 3 gödröt, 1 gazdasági objektumot és egy objektum nélküli edényt találtunk. Ezek az Árpád-korra datálhatók. Bacsai István végzett műszeres leletfelderítést, ennek során egy avar szíjvég, két honfoglaló övveret és egy császárkori csipesz került elő a nyitott szelvényről K-re. Feltételezhető a több rétegű telep, és egy temető megléte a lelőhelyen.